

Darba grupas
„Par administratīvā sloga mazināšanas iespējām Eiropas Savienības fondu
2014.-2020.gada plānošanas periodā”

2013.gada 28.jūnija sanāksmes

PROTOKOLS Nr. 6

Sanāksmē piedalās:

S.Auniņa	Finanšu ministrijas ES fondu vadības sistēmas departamenta direktora vietniece – Ieviešanas sistēmas nodaļas vadītāja
D.Burkāne	Centrālās finanšu un līgumu aģentūras Programmu vadības un uzraudzības departamenta Programmu uzraudzības un stratēģiskās plānošanas nodaļas vadītāja
L.Dorbe	Valsts kancelejas Eiropas Savienības struktūrfondu departamenta konsultante
D.Dzilna N.Gaigals	Latvijas Pašvaldību savienības iepirkumu speciāliste Satiksmes ministrijas Investīciju departamenta direktora vietnieks, ERAF un KF projektu uzraudzības nodaļas vadītājs
S.Gulbe	Valsts kancelejas Eiropas Savienības struktūrfondu departamenta vadītāja
G.Jankovs G.Morgana	Lauku atbalsta dienesta Juridiskā departamenta direktora vietnieks Finanšu ministrijas Eiropas Savienības fondu vadības sistēmas departamenta Eiropas Savienības fondu tiesiskā nodrošinājuma nodaļas juriskonsulte
K.Ozoliņa	Pārresoru koordinācijas centra Attīstības uzraudzības un novērtēšanas nodaļas konsultante
E.Rezebergs	Valsts kancelejas Eiropas Savienības struktūrfondu departamenta konsultants
D.Sovāne	Labklājības ministrijas Eiropas Savienības struktūrfondu departamenta vecākā eksperte
B.Strode	Ekonomikas ministrijas ES fondu ieviešanas departamenta ES fondu atbilstības vadības nodaļas vecākā referente
J.Vjakse	Latvijas Darba devēju konfederācijas reģionālās attīstības un nodarbinātības eksperte
A.Zariņa	Finanšu ministrijas ES fondu uzraudzības departamenta Publiskās infrastruktūras uzraudzības nodaļas vadītāja
K.Zariņa	Biedrības „Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera” Politikas daļas vadītāja vietniece

Sanāksmē nepiedalās:

Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvis

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības pārstāvis
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvis

Sanāksmē izskatītie jautājumi:

1. Eiropas Savienības fondu piešķiruma līguma juridiskais statuss, ja tas slēgts ar privātpersonu

S.Gulbe informē, ka Valsts kanceleja ir saņēmusi Tieslietu ministrijas atbildi uz Valsts kancelejas nosūtīto vēstuli par Eiropas Savienības fondu piešķiruma līguma, ja tas slēgts ar privātpersonu, juridisko statusu. S.Gulbe informē, ka Tieslietu ministrija, izvērtējot Valsts kancelejas vēstulē sniegtos apsvērumus, ir secinājusi, ka Eiropas Savienības fondu piešķiruma līgums ar privātpersonu ir atzīstams par publisko tiesību līgumu. S.Gulbe atzīmē, ka Tieslietu ministrija ir norādījusi, ka publisko tiesību līgumā nav aizliegts ietvert civiltiesiskam līgumam raksturīgus noteikumus, ciktāl tas nav pretrunā normatīvajiem aktiem un publiskā līguma būtībai. S.Gulbe sēdes dalībniekiem izdala Tieslietu ministrijas 2013.gada 21.jūnija vēstules Nr.1.10/2445 „Viedoklis par Eiropas Savienības fondu piešķiruma līguma juridisko statusu” kopiju un informē, ka darba grupas 2013.gada 28.jūnija sanāksmes protokolam tiks pievienota gan Valsts kancelejas sūtītā vēstule Tieslietu ministrijai, gan Tieslietu ministrijas sniegtā atbilde uz to.

2. Labvēlīga lēmuma atcelšana, pieņemot nelabvēlīgu lēmumu

S.Gulbe informē, ka, Centrālā finanšu un līgumu aģentūra (CFLA) ir izpildījusi 2013.gada 7.jūnija darba sēdes protokolā doto uzdevumu - darba grupas dalībniekiem līdz darba grupas 2013.gada 28.jūnija sēdei iesūtīt Valsts kancelejai konkrētus piemērus par gadījumiem, kad ar nelabvēlīga lēmuma pieņemšanu tiek atcelts labvēlīgs lēmums, kā arī piemērus par gadījumiem, kad uz jaunāka normatīvā akta regulējuma pamata tiek pieņemts nelabvēlīgs lēmums, atceļot labvēlīgu lēmumu – iesūtot informāciju par gadījumiem, kad ar nelabvēlīga lēmuma pieņemšanu ir atcelts labvēlīgs lēmums. S.Gulbe izdala darba grupas dalībniekiem CFLA iesūtīto apkopojumu.

S.Gulbe norāda, ka šāds uzdevums darba grupas dalībniekiem tika uzdots, lai varētu konstatēt, vai nelabvēlīgu lēmumu pieņemšana atceļot labvēlīgus lēmumus ir sistēmiska problēma valsts pārvaldes ietvaros, vai arī tie ir tikai daži izņēmuma gadījumi.

S.Gulbe informē, ka CFLA ir apkopojusi piecus gadījumus, kad ar nelabvēlīga lēmuma izdošanu tiek atcelts labvēlīgs lēmums, no kuriem četri gadījumi ir saistīti ar pārvaldes lēmuma izdošanu un vēlāk tā atcelšanu un viens gadījums ir bijis saistīts ar administratīvā akta atcelšanu SIA „Olaines veselības centram”.

CFLA pārstāve D.Burkāne informē, ka uzskaitītie gadījumi ir apkopoti no Revīzijas iestādes sertificēto izdevumu revīziju konstatējumiem, vēršot uzmanību, ka tādi gadījumi pastāv ne tikai CFLA, bet arī citām Sadarbības/Atbildīgajām iestādēm. D.Burkāne informē, ka šādas situācijas ir radušās tādēļ, ka CFLA kā Sadarbības iestāde dokumentu pārbaudi veic izlases veidā, neveicot 100% visas dokumentācijas pārbaudi, un katra nākamā auditējošā iestāde nāk ar savu pārbaudāmo dokumentu izlases apjomu. D.Burkāne norāda, ka neatkarīgi no tā cik agri vai vēlu kāda no uzraugošajām iestādēm konstatē pārkāpumus finansējuma saņēmēja veiktajos publiskajos iepirkumos, tā jebkurā gadījumā ir finansējuma saņēmēja atbildība, jo finansējuma saņēmēja pienākums projekta īstenošanā ir nodrošināt spēkā esošo normatīvo

aktu ievērošanu. D.Burkāne atzīmē, ka vienīgā iespēja izvairīties no šādām situācijām ir veikt 100% projektu dokumentācijas pārbaudi.

Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve (LDDK) J.Vjakse informē, ka gadījumus, kad ar nelabvēlīga lēmuma pieņemšanu tiek atcelts labvēlīgs lēmums var iedalīt divos lielos blokos: pirmais - gadījumi, kad Revīzijas iestāde kā otrā līmeņa auditors konstatē pārkāpumus finansējuma saņēmēja veiktajās publiskā iepirkuma procedūrās un otrs – kad Sadarbības iestāde pieņem nelabvēlīgu lēmumu par pašas Sadarbības iestādes iepriekš izskatītu un akceptētu publiskā iepirkuma dokumentāciju. J.Vjakse norāda, ka finansējuma saņēmēji parasti visneapmierinātākie ir ar situācijām, kad Sadarbības iestāde veicot noslēguma pārbaudi, izskatot agrāk tai iesniegtos dokumentus, kurus pati Sadarbības iestāde iepriekš ir izvērtējusi un akceptējusi, atzīst kaut kādas izmaksas par neatbilstoši veiktām, piemērojot, piemēram, 10% finanšu korekciju, kā rezultātā iznāk, ka viena un tā pati iestāde izskatot vienus un tos pašus dokumentus iekšienē maina savu viedokli.

LDDK pārstāve J.Vjakse informē, ka LDDK ir apkopojusi, bet nav vēl paspējusi iesūtīt Valsts kancelejai piemērus par darba grupas 2013.gada 7.jūnija darba sēdes protokolā doto uzdevuma izpildi un aicina šo darba grupas jautājumu papildus izskatīt 2013.gada 19.jūlija darba grupas sēdē. J.Vjakse informē, ka Latvijas Pašvaldību savienība arī ir apkopojusi datus, kurus varētu izskatīt 2013.gada 19.jūlija darba grupas sēdē.

Darba grupa vienojas situāciju piemērus par gadījumiem, kad ar nelabvēlīga lēmuma pieņemšanu tiek atcelts labvēlīgs lēmums, kā arī piemērus par gadījumiem, kad uz jaunāka normatīvā akta regulējuma pamata tiek pieņemts nelabvēlīgs lēmums, atceļot labvēlīgu lēmumu papildus skatīt 2013.gada 19.jūlija darba grupas sanāksmē.

Finanšu ministrijas pārstāve S.Auniņa, atbildot uz S.Gulbes jautājumu, vai Finanšu ministrijai ir zināms laika grafiks, kad ir plānots likumprojektu „Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības likums” virzīt sludināšanai Valsts sekretāru sanāksmē, informē, ka šodien Finanšu ministrijas vadības sanāksmē šis jautājums ir bijis iekļauts dienas kārtībā. S.Auniņa norāda, ka nākamajā darba grupas sanāksmē informēs par termiņu, kad plānots virzīt izsludināšanai likumprojektu „Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības likums”.

3. *Pievienotā vērtības nodokļa iekļaušana attiecināmajās izmaksās*

S.Gulbe informē, ka SIA „GF Konsultācijas” izstrādātajā pētījumā „Priekšizpēte par ES fondu vadības sistēmas vienkāršošanas iespējām”, SIA Agile & Co izstrādātajā pētījumā „2007.-2013.gada plānošanas perioda ES fonu VSID prioritāšu, pasākumu un aktivitāšu ieviešanas efektivitātes vidus posma (mid-term) izvērtējums” (turpmāk – pētījumi) nav iekļauti un no iedzīvotājiem iesūtītajos priekšlikumos, kā arī Finanšu ministrijas iesūtītajā apkopojumā par nevalstisko organizāciju, ministriju un pašvaldību sniegtajiem priekšlikumiem nav saņemti priekšlikumi vai iebildumi attiecībā uz administratīvā sloga mazināšanu pievienotās vērtības nodokļa iekļaušanai attiecināmajās izmaksās.

Finanšu ministrijas pārstāve G.Morgana atbildot uz S.Gulbe jautājumu, vai Finanšu ministrija ir apmierināta ar MK noteikumus Nr.952¹ iekļauto regulējumu attiecībā uz procedūru

¹ Ministru kabineta 2009.gada 25.augusta noteikumi Nr.952 „Kārtība, kādā sniedz un pārbauda informāciju par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu Eiropas Savienības struktūrfondu finansēto projektu ietvaros un pieņem lēmumu par pievienotās vērtības nodokļa iekļaušanu projektu attiecināmajās izmaksās”

pievienotās vērtības nodaļas iekļaušanai attiecināmajās izmaksās, informē, ka nesēn MK noteikumos Nr.952 tika veikti grozījumi², kuru izstrādes stadijā tika gaidīti ierosinājumi no ministrijām procedūras uzlabošanai. G.Morgana informē, ka ne ierosinājumi, ne iebildumi procedūras uzlabošanai netika saņemti, atzīmējot, ka veiktajās sarunās ar Valsts ieņēmumu dienestu (VID) ir secināts, ka VID ar pašreizējo kārtību ir apmierināts.

S.Gulbe norāda, ka gadījumā, ja kādam no darba grupas dalībniekiem ir pieejama informācija par valsts iestāžu grūtībām saistībā ar pakalpojumu sniegšanu un pievienotā vērtības nodokļa piemērošanu un tā iekļaušanu attiecināmajās izmaksās, aicina par to ziņot darba grupas 2013.gada 19.jūlija sanāksmē.

Finanšu ministrijas pārstāve S.Auniņa informē, ka 2013.gada 18.jūnija ES fondu un citu ārvalstu finanšu instrumentu sanāksmē no CFLA tika saņemts jautājums, kā rīkoties gadījumos, ja valsts vai pašvaldību iestāde ir reģistrējusies kā PVN maksātājs tikai uz kaut kādu ierobežotu laiku, norādot, ka Vadošā iestādes viedoklis uz minēto jautājumu tiks iekļauts sanāksmes protokolā, kurš būs publiski pieejams.

S.Auniņa informē, ka Vadošā iestāde izskata iespēju nākamajā plānošanas periodā apvienot MK noteikumos Nr.952³ un MK noteikumos Nr.1041⁴ ietverto regulējumu vienā normatīvajā aktā.

4. Noteikumi par valsts budžeta plānošanas un maksājumu veikšanas kārtību

S.Gulbe informē, ka no iedzīvotājiem ir saņemts priekšlikums Lauku atbalsta dienestā (LAD) izveidot divas maksājumu pieprasījumu vērtēšanas komandas: vienu, kura vērtētu vienkāršo projektu iesniegtos maksājumu pieprasījumus, bet otru, kas vērtētu sarežģītos un laikietilpīgos maksājumu pieprasījumus, ar mērķi novērst situācijas, kad maksājuma pieprasījums, kurš sastāv no dažiem pamatojošiem dokumentiem un kuru var izskatīt īsā laika periodā, rindas kārtībā tiek vērtēts pēc sarežģīta maksājuma pieprasījuma, iekļaujoties 60 darbdienu laikā no maksājuma pieprasījuma reģistrēšanas LAD.

S.Gulbe norāda, ka minētais jautājums attiecas uz LAD iekšējo darba organizāciju un nodarbināto slodžu sadalījumu kopumā, kā arī katra individuālā projektu uzraudzībā iesaistītā nodarbinātā prioritātēm un darba plānošanu un nav regulējams MK noteikumu līmenī, norādot, ka problēmu var risināt, veicot izmaiņas sadarbības līgumos attiecībā uz atskaišu iesniegšanas termiņiem, kā arī pielāgojot iestādes iekšējās procedūras.

LAD pārstāvis G.Jankovs informē, ka nebūtu pareizi iestādes iekšienē noteikt, ka vieni darbinieki izskata tikai sarežģīto projektu iesniegtos maksājumu pieprasījumus, bet citi – vienkāršo, norādot, ka LAD iekšējās procedūrās ir norādīts uzstādījums, ka maksājumu pieprasījums ir jāizskata pēc iespējās īsākā laika periodā, un mērķis nav tos izskatīt tikai 60 darba dienu laikā no maksājuma pieprasījuma saņemšanas LAD.

² Ministru kabineta 2013.gada 21.maija noteikumi Nr.257 „Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 25.augusta noteikumos Nr.952 „Kārtība, kādā sniedz un pārbauda informāciju par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu Eiropas Savienības struktūrfondu finansēto projektu ietvaros un pieņem lēmumu par pievienotās vērtības nodokļa iekļaušanu projektu attiecināmajās izmaksās”

³ Ministru kabineta 2009.gada 25.augusta noteikumi Nr.952 „Kārtība, kādā sniedz un pārbauda informāciju par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu Eiropas Savienības struktūrfondu finansēto projektu ietvaros un pieņem lēmumu par pievienotās vērtības nodokļa iekļaušanu projektu attiecināmajās izmaksās”

⁴ Ministru kabineta 2010.gada 9.novembra noteikumi Nr.1041 „Kārtība, kādā paredzami valsts budžeta līdzekļi Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzfinansēto projektu īstenošanai, kā arī maksājumu veikšanas un izdevumu deklarācijas sagatavošanas kārtība”

G. Jankovs norāda, ka projekta administrēšanu paātrina elektroniskā pieteikšanās sistēma, kura atvieglo projekta apstrādi un iesniegto atskaišu izskatīšanu.

S.Gulbe informē, ka ir saņemta iedzīvotāju neapmierinātība ar termiņiem, kādos tiek izskatīti maksājumu pieprasījumi un pieņemti lēmumi par izdevumu attiecināmību, pat pārsniedzot MK noteikumos noteikto maksājuma pieprasījuma izskatīšanas termiņu.

S.Gulbe norāda, ka saskaņā ar MK noteikumos Nr. Nr.1041⁵ noteikto, atbildīgajai iestāde vai sadarbības iestādei ir pienākums pārbaudīt maksājuma pieprasījumu un tajā iekļautos izdevumu pamatojošos dokumentus, apstiprināt attiecināmo izdevumu summu un sagatavot maksājuma rīkojumu par attiecināmo izdevumu atmaksu vai par pārskaitījumu valsts budžeta ieņēmumos 20 darbdienu laikā pēc maksājuma pieprasījuma saņemšanas, norādot, ka termiņš var tikt pagarināts par precizējumu un pieprasītās papildu informācijas izskatīšanai nepieciešamo laiku, bet ne ilgāk kā par piecām darbdienu, skaitot no pieprasītās papildu informācijas saņemšanas dienas.

Satiksmes ministrijas pārstāvis N.Gaigals, daloties pieredzē par maksājuma pieprasījumu izskatīšanas termiņiem, informē, ka MK noteikumos Nr.1041 noteiktajās 20 darbdienu laikā ir iespējams iekļauties, bet gadījumos, kad no finansējuma saņēmējiem tiek lūgts maksājuma pieprasījumos veikt precizējumus, pēc to saņemšanas to izskatīšana 5 darbdienu laikā mēdz sagādāt problēmas, jo dažreiz finansējuma saņēmēja precizētais maksājuma pieprasījums, kurš iepriekš ir ticis sagatavots nekvalitatīvi, ir pielīdzināms jaunam maksājuma pieprasījumam.

Finanšu ministrijas pārstāve S.Auniņa informē, ka atskatoties vēsturē viena no MK noteikumu Nr.418⁶ sākotnējām redakcijām paredzēja daudz garākus termiņus iesniegto maksājumu pieprasījumu izskatīšanai (40 darbdienu), bet lai paātrinātu ES fondu apguvi – tie tika saīsināti.

CFLA pārstāve D.Burkāne norāda, ka dažreiz problēmas iekļauties maksājumu pieprasījuma izskatīšanas termiņā (20 darbdienu) ir tādēļ, ka ir gadījumi, kad ir nepieciešams saņemt trešās puses, piemēram, ministrijas vai Iepirkumu uzraudzības biroja, izvērtējumu vai viedokli par maksājuma pieprasījumā iekļautajiem pamatojošiem dokumentiem.

S.Auniņa norāda, ka Vadošā iestāde varētu izvērtēt iespēju pārskatīt termiņa pagarinājumu maksājuma pieprasījuma izskatīšanai pēc finansējuma saņēmēja precizētās maksājuma pieprasījuma versijas iesniegšanas (5 darbdienu termiņš), norādot, ka MK noteikumos Nr.1041 noteiktās 20 darbdienu noteikti netiks pārskatītas.

LDDK pārstāve J.Vjakse norāda, ka uzraugošajām institūcijām vajadzētu vairāk strādāt ar finansējuma saņēmējiem, tiem mācot aizpildīt maksājuma pieprasījumu iesniegšanas veidlapas, kā rezultātā nākotnē varētu tik samazināts uzraugošo iestāžu darbs pie to izskatīšanas. J.Vjakse norāda, ka vajadzētu padomāt, kā maksājuma pieprasījumu formu varētu padarīt vienkāršāku.

⁵ Ministru kabineta 2010.gada 9.novembra noteikumi Nr.1041 „Kārtība, kādā paredzami valsts budžeta līdzekļi Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzfinansēto projektu īstenošanai, kā arī maksājumu veikšanas un izdevumu deklarācijas sagatavošanas kārtība”

⁶ Ministru kabineta 2007.gada 26.jūnija noteikumi Nr.418 „Kārtība, kādā paredzami valsts budžeta līdzekļi Eiropas Savienības fonda līdzfinansēto projektu īstenošanai, kā arī maksājumu veikšanas un izdevumu deklarācijas sagatavošanas kārtība”

CFLA pārstāve D.Burkāne informē, ka CFLA ir izveidota CFLA vadības informācijas sistēma, kura nodrošina finansējuma saņēmējiem iespēju iesniegt maksājuma pieprasījumu elektroniski. D.Burkāne norāda, ka sistēmas ieviešanas rezultātā ir samazināts apjoms, kas finansējuma saņēmējam ir manuāli jāievada, piemēram, dati no maksājuma pieprasījuma 5.sadaļas „Pārskata perioda attiecināmie izdevumi” automātiski tiek sarēķināti un pārnesti uz maksājuma pieprasījuma 4.sadaļu „Attiecināmo izdevumu kopsavilkums”, kā rezultātā var izvairīties no tehniskām kļūdām.

S.Auniņa, atbildot uz S.Gulbes jautājumu vai *lump sums* (kopsummas maksājums) un *unit cost* (vienas vienības izmaksu standarta skala) varētu atvieglot maksājumu pamatojošo dokumentu iesniegšanas skaitu informē, ka ir paredzēts izstrādāt metodiku *unit cost* izmaksām, kā arī informē, ka Vadošā iestāde strādā pie e-kohēzijas rīka ieviešanas, lai maksimāli atvieglotu gan finansējuma saņēmēja darbu atskaišu iesniegšanā, gan uzraugošo iestāžu darbu – to izskatīšanā.

S.Gulbe ierosina, ka uz nākamo plānošanas perioda sākumu vajadzētu pārvērtēt MK noteikumos iekļautās projekta iesniegumu, maksājuma pieprasījumu un progresa pārskatu veidlapu formas ar mērķi iespēju robežās izslēgt lieko informāciju un veidot vienotu veidlapu visiem fondiem, norādot, ka, piemēram, pašreiz ir divas projektu iesnieguma standartveidlapas (viena - ERAF, otra - ESF), bet katrai iestādei pastāv iespēja tās modificēt.

S.Auniņa informē, ka Vadošā iestāde ir vērtējusi projekta iesniegumu veidlapu dažādību ministrijās un analizējusi, kuras sadaļas tajās varētu būt vienādas, kuras – atšķirīgas un secinājusi, ka ERAF un ESF nevar būt viena projekta iesnieguma veidlapa.

S.Gulbe norāda, ka gatavojot nākamās priekšlikumus Finanšu ministrijai administratīvā sloga mazināšanā, Valsts kanceleja no savas puses rekomendēs pēc iespējas unificēt veidlapas un rekomendēs tās sadaļas, kuras varētu apvienot.

Izskatot nākamo iedzīvotāju izteikto ierosinājumu, ka vajadzētu pārskatīt atskaišu iesniegšanas regularitāti (no reizi mēnesī uz reizi ceturksnī vai pusgadā), kā rezultātā tiktu ietaupīts laiks un citi resursi gan tiem, kas īsteno projektus, gan tie, kas uzrauga, S.Gulbe izsaka priekšlikumu, ka ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm vajadzētu aprēķināt, kādas ir ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu izmaksas ES fondu administrēšanas nodrošināšanā. S.Gulbe informē, ka Finanšu ministrijā un Valsts kancelejā ir ieviesta darba laika uzskaites sistēma, kura ir veidota balstoties uz iestādes kvalitātes vadības procesiem, ar kuras palīdzību ir iespējams veikt aprēķinus, cik iestādei izmaksā katrs konkrētais process, ņemot vērā, ka darbinieki sistēmā uzskaita stundas noteikto procesu veikšanā.

S.Auniņa, atbildot uz S.Gulbes jautājumu, vai Vadošā iestāde neplāno nākamajā ES fondu plānošanas periodā detalizētāk analizēt ES fondu administrēšanas izmaksas, ņemot vērā, ka saskaņā ar Ministru prezidenta rezolūciju visām ministrijām un to padotībā esošajām iestādēm ar 2014.gada 1.janvāri ir jāievieš darba laika uzskaites sistēma, ar kuras palīdzību būs vieglāk noteikt, cik valstij izmaksā katras amatpersonas finansiālais ieguldījums ES fondu administrēšanā veicot konkrētus vadības procesus, informē, ka Vadošā iestāde iestādes ietvaros par to ir diskutējusi un spriedusi, jo Vadošās iestādes vēlme nākamajā ES fondu plānošanas periodā ir zināt, cik, piemēram, izmaksā katra veiktā kontrole. S.Auniņa norāda, ka pašreiz tehniskās palīdzības projektu ietvaros ir iespējams redzēt, cik katrā iestādē izmaksā administrēšanas izmaksas kopā, atzīmējot, ka Vadošā iestādei būtu vēlme redzēt tās

detalizētākā griezumā, norādot, ka, lai, analizētu darba laika uzskaites datus ir jāvērtē, kādas funkcijas būtu nepieciešams tajā uzskaitīt.

S.Gulbe informē, ka no iedzīvotājiem ir saņemta rekomendācija finansējuma saņēmējiem nepieprasīt kopēt vai skanēt 100% visus maksājumu pamatojošos dokumentus, bet kontrolējošām iestādēm veikt dokumentu izlases pārbaudi, pārbaudes projektu īstenošanas vietās, un no tiešās pārvaldes iestādēm, kas īsteno ES fondu projektus, pieņemt izdoto iekšējo normatīvo aktu sarakstu, nepieprasot rīkojumu, lēmumu u.c. iekšējo normatīvo aktu kopijas.

S.Gulbe informē, ka Valsts kanceleja ir lūgusi CFLA pārvērtēt nepieciešamību pieprasīt attiecināmo izmaksu pamatojošo dokumentu kopiju daudzumu 100% apmērā no tiem projektu īstenošanai, kuru administrētajos projektos ir salīdzinoši neliels dokumentu apjoms vai no tiem projektiem, kurus realizē valsts pārvaldes iestādes, piemērojot dokumentu izlases pārbaudes. S.Gulbe norāda, ka pieprasīto dokumentu apjoms varētu būt balstīts, piemēram, uz CFLA noteikto riska līmeni katram no finansējuma saņēmējiem, kā arī iepriekš pieļauto kļūdu un neatbilstību līmeni projekta īstenošanā.

CFLA pārstāve D.Burkāne informē, ka CFLA ir saņēmusi Valsts kancelejas izteiktos priekšlikumus un norāda, ka izlases veida dokumentu pārbaudes tiek veiktas un informē, ka izveidotajā CFLA vadības informācijas sistēmas elektroniskajā vidē finansējuma saņēmējiem ir iespējams pievienot elektroniski maksājumu pamatojošos dokumentus.

S.Gulbe norāda, ka, lai ievietotu elektroniskajā vidē izdevumu pamatojošos dokumentus un gadījumā, ja tas nav pieejams elektroniskā formātā, iznāk katru failu skenēt, kas nozīmē, ka pēc būtības elektroniskā vide nemazina administratīvo slogu un neatvieglo atskaitīšanās kārtību finansējuma saņēmējiem.

D.Burkāne norāda, ka valstij tomēr ir jāvirzās uz elektroniskās vides izmantošanu ES fondu projektu administrēšanā neskatoties uz apstākli, ka sākuma periodā tas varētu šķist apgrūtināši.

Biedrības „Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera” (LTRK) pārstāve informē, ka LTRK savus rēķinus izraksta tikai elektroniskā formātā tādā veidā radinot savus biedrus un komersantus pie elektroniskās vides lietošanas.

5. Noteikumi par pārbaudēm Eiropas Savienības fondu projektu īstenošanas vietās

S.Gulbe informē, ka no Valsts kases ir saņemti priekšlikumi par Sertifikācijas iestādei paredzamo tiesību iekļaušanu likumprojekta „Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības likums” saturā, t.sk., par pārbaudžu veikšanu, norādot, ka šo priekšlikumu darba grupa neapspriedīs, atstājot tā izskatīšanu Vadošās iestādes kompetencē.

S.Gulbe informē, ka no Tieslietu ministrijas ir saņemts priekšlikums veidot kopīgas pārbaudžu komandas, ja par konkrētā projekta uzraudzību atbild vairākas institūcijas. S.Gulbe norāda, ka šādas komandas jau eksistē, jo ja projektu īsteno ministrija sadarbībā ar citām nozaru ministrijām ir izveidotas projektu uzraudzības komitejas vai projektu uzraudzības padomes, līdz ar to ir uzskatāms, ka Tieslietu ministrijas priekšlikums tiek jau īstenots praksē.

S.Gulbe informē, ka no LTRK ir saņemts priekšlikums skaidrāk nodalīt atbildīgās un sadarbības iestādes funkcijas, sinhronizējot, unificējot pārbaudžu grafikus un iesniedzamās informācijas pieprasījumus.

Finanšu ministrijas pārstāve S.Auniņa informē, ka Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēmā ir pieejama informācija par Atbildīgo un Sadarbības iestāžu plānotajām pārbaudēm projektu īstenošanas vietās un to rezultātiem, norādot, ka Revīzijas iestāde savā mājaslapā arī mēdz publicēt grafiku savām pārbaudēm, kad tas ir zināms.

CFLA pārstāve D.Burkāne informē, ka CFLA ir zināmi gadījumi, kad vienam finansējuma saņēmējam viens konkrēts maksājuma pieprasījums īsā laika periodā ir ticis auditēts no vairākām uzraugošām iestādēm, norādot, ka no šādām situācijām vajadzētu izvairīties.

S.Gulbe informē, ka Valsts kanceleja sazināsies ar Revīzijas iestādi un noskaidros, cik bieži Revīzijas iestādē notiek projektu pārbaudžu izlases izlozes un vai ir iespējams Revīzijas iestādes veiktās pārbaudes salikt kopā vienotā plānā ar Sadarbības un Atbildīgo iestāžu plānotajām pārbaudēm.

6. Citi jautājumi

S.Gulbe informē, ka no LTRK ir saņemts priekšlikums indikatīvi noteikt, piemēram, publicitātes jautājumiem, nosacījumus, kas varētu tikt regulēti bez Ministru kabineta iesaistes.

S.Gulbe norāda, ka daļa nosacījumu varētu tikt regulēti noslēgtajos līgumos ar finansējuma saņēmējiem, norādot, ka ir jādomā, kurus jautājumus būtu nepieciešams regulēt Ministru kabineta līmenī, ierosinot vispārīgus nosacījumus iekļaut noteikumu līmenī, bet detalizētākus nosacījumus noteikt noslēgto līgumu līmenī. S.Gulbe norāda, ka sarežģījumi varētu rasties gadījumos, kad projektam būs jāpiemēro finanšu korekcija par publicitātes prasību neievērošanu, ja nosacījumi nebūs regulēti Ministru kabineta līmenī.

LAD pārstāvis G.Jankovs informē, ka gadījumos, ja ārējais normatīvais akts iestādei deleģē funkciju līgumos noteikt detalizētākas prasības, piemēram, publicitātes prasību ievērošanā, tad gadījumos, ja līgumā noteiktās prasības netiek ievērotas, iestādes drīkst piemērot finanšu korekciju, jo abas puses par līgumā ietvertajiem nosacījumiem ir vienojušās.

Sanāksmē pieņemtie lēmumi:

1. Organizēt darba grupas nākamo sanāksmi 2013.gada 19.jūlijā.
2. Darba grupas 2013.gada 19.jūlija sēdē papildus skatīt jautājumus par LDDK, LPS un citu institūciju iesūtītajiem piemēriem par gadījumiem, kad ar nelabvēlīga lēmuma pieņemšanu tiek atcelts labvēlīgs lēmums, kā arī piemērus par gadījumiem, kad uz jaunāka normatīvā akta regulējuma pamata tiek pieņemts nelabvēlīgs lēmums, atceļot labvēlīgu lēmumu.
3. Finanšu ministrijai 2013.gada 19.jūlija darba grupas sēdē informēt par laika grafiku, kad plānots virzīt likumprojektu „Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības likums” sludināšanai Valsts sekretāru sanāksmē.
4. Gadījumā, ja kādam no darba grupas dalībniekiem ir pieejama informācija par valsts iestāžu grūtībām saistībā ar pakalpojumu sniegšanu un pievienotā vērtības nodokļa piemērošanu un tā iekļaušanu attiecināmajās izmaksās, ziņot par tiem darba grupas 2013.gada 19.jūlija sanāksmē.

5. Valsts kancelejai sazināsies ar Revīzijas iestādi un noskaidrot, cik bieži Revīzijas iestādē notiek projektu pārbažu izlašu izlozes un vai ir iespējams Revīzijas iestādes veiktās pārbaudes salikt kopā vienotā plānā ar Sadarbības un Atbildīgo iestāžu plānotajām pārbaudēm.
6. Valsts kancelejai elektroniski izsūtīt darba grupas dalībniekiem 2013.gada 28.jūnija sēdes protokolu.

- Pielikumā:
1. Valsts kancelejas 2013.gada 31.maija vēstules Nr.551-1/30 „Par Eiropas Savienības fondu piešķiruma līguma, ja tas slēgts ar privātpersonu, juridisko statusu” uz 7 lp.
 2. Tieslietu ministrijas 2013.gada 21.jūnija vēstules Nr.1.10/2445 „Viedoklis par Eiropas Savienības fondu piešķiruma līguma juridisko statusu” kopija uz 4 lp.
 3. Starpinstitūciju darba grupas 28.jūnija sanāksmes darba materiāls uz 5 lp.

Darba grupas vadītāja,
Valsts kancelejas Eiropas Savienības struktūrfondu
departamenta vadītāja

S.Gulbe

VALSTS KANCELEJA

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1520, tālr.: 67082900, fakss: 67280469
e-pasts: vk@mk.gov.lv, www.mk.gov.lv

Rīgā

31.05.2013.

Nr. 551-1/30

Tieslietu ministrijai

**Par Eiropas Savienības fondu
piešķiruma līguma, ja tas slēgts ar
privātpersonu, juridisko statusu**

Ar Ministru prezidenta 2013. gada 23. aprīļa rīkojumu Nr. 147 „Par darba grupu” izveidota starpinstitūciju darba grupa, kurai uzdots sagatavot un iesniegt Finanšu ministrijā konkrētus un argumentētus priekšlikumus par Eiropas Sociālā fonda, Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda (turpmāk – ES fondi) normatīvā regulējuma vienkāršošanu, lai mazinātu administratīvā sloga iestrādi normatīvajos aktos Eiropas Savienības fondu vadībā 2014. – 2020. gada plānošanas periodā.

Darba grupas ietvaros Valsts kanceleja ir saņēmusi atšķirīgus priekšlikumus par ES fondu piešķiruma līguma, ja līgums tiek slēgts ar privātpersonu, juridisko statusu.

Kopumā darba grupa atbalsta viedokli, ka šāda veida līgums uzskatāms par publisko tiesību līgumu un tā izpilde veicama administratīvā procesa ietvaros turpmāk tekstā norādīto apsvērumu dēļ.

ES fondu 2007. - 2013. gada programmēšanas periodā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fondu vadība likuma (turpmāk - ES fondu vadības likums) 15. panta otrās daļas 1. un 2. punkts paredz, ka:

„Eiropas Savienības fonda finansējuma saņēmējam ir sekojoši pienākumi:

1) nodrošināt Eiropas Savienības fonda projekta īstenošanu atbilstoši civiltiesiskā līguma noteikumiem — ja Eiropas Savienības fonda finansējuma saņēmējs ir fiziskā persona, Latvijas Republikā reģistrēta juridiskā persona vai šādu personu apvienība;

2) nodrošināt Eiropas Savienības fonda projekta īstenošanu saskaņā ar vienošanos par Eiropas Savienības fonda projekta ieviešanu — ja Eiropas Savienības fonda finansējuma saņēmējs ir tiešās vai pastarpinātās valsts pārvaldes iestāde, atvasināta publiska persona vai cita valsts iestāde”.

Tātad, likumā noteikts, ka ES fondu piešķiruma līgums, ja tas slēgts ar privātpersonu, ir civiltiesisks līgums.

Izvērtējot jaunāko tiesu praksi par publiski tiesiskiem līgumiem, darba grupa rekomendē ES fondu programmēšanas periodā 2014.-2020. gadā ES fondu līgumu, ja tas tiek slēgts ar privātpersonu, noteikt par publisko tiesību līgumu, balstoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments tā pieņemtajā spriedumā Lietā Nr. SKA-365/2006 noteicis, ka: „*lai nošķirtu publisko tiesību līgumu no privāttiesiska līguma, izšķirošais ir līguma priekšmets, kam jābūt publisko tiesību jomā, līguma kopējais raksturs un tajā ietvertie svarīgākie punkti. Svarīgi ir novērtēt arī līguma mērķi (publisko tiesību līgumu mērķis - efektīva valsts pārvaldes funkciju veikšana un sabiedrības labuma iegūšana) un konstatēt, vai eksistē cieša sasaiste ar publiski tiesiskajām tiesībām un pienākumiem. Turklāt, ja ir šaubas, tad jāpieņem, ka publisko tiesību līgums ar privāttiesību elementiem kopumā aplūkojams kā publisko tiesību [līgums].*”

Skatot minēto definīciju, būtiski konstatēt, vai ES fondu atbalsta līguma priekšmets ietilpst publisko tiesību jomā, kā arī, vai līguma kopējais raksturs un tajā ietvertie svarīgākie punkti atbilst publisko tiesību jomai. Ne mazāk būtiski ir konstatēt ES fondu atbalstīta līguma mērķa saikni ar publiski tiesiskajām tiesībām un pienākumiem.

ES fondu finansējums ir publisks finansējums, kas ES dalībvalstij tiek piešķirts, lai īstenotu ES fondu programmēšanas dokumentos, ES līmeņa regulās un nacionālajos normatīvajos aktos noteiktās prioritātes. Lai sasniegtu minētās prioritātes, tiek noteikti rezultatīvie rādītāji un kārtība, kā tie tiek sasniegti. Tātad katra ES fondu atbalstīta līguma priekšmets izriet no publisko tiesību jomas. Arī līgumu kopējais raksturs un tajos ietvertie svarīgākie punkti izriet no ES līmeņa regulām, kā arī nacionāla līmeņa likumiem un Ministru kabineta noteikumiem. Tātad līguma nosacījumi noteikti ar normatīviem aktiem, un civiltiesībās noteiktais pušu līdztiesības princips civiltiesiska līguma nosacījumu definēšanā ir visai ierobežots.

Minēto apliecina ES fondu vadības likuma 13. panta pirmās daļas 5. punkts, kurš nosaka, ka atbildīgās iestādes un sadarbības iestādes pienākumi un tiesības ir: „ņemot vērā Eiropas Savienības fonda projekta iesniedzēja juridisko statusu, noteikt Eiropas Savienības fonda finansējuma saņēmējam Eiropas Savienības fonda projekta īstenošanas nosacījumus saskaņā ar Ministru kabineta prasībām”. Tātad līguma nosacījumi pakārtojami Ministru kabineta noteikumos definētām prasībām. Vērtējot ES fondu atbalsta līguma kopējo raksturu, konstatējams, ka tas pielīdzināms subordinējošām tiesiskajām attiecībām, kas izriet no normatīvajos aktos noteiktām tiesībām un pienākumiem.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta pieņemtajos lēmumos (*sk. Senāta 2006. gada 15. jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-365*

11. punktu, Senāta 2007. gada 26. janvāra lēmuma lietā Nr. SKA-78/2007 13. punktu) noteikts, ka publisko tiesību līguma saturu var raksturot arī tas, ka līgumā vienai pusei tiek paredzētas tiesības kontrolēt vai vadīt līguma izpildi, piemērot sankcijas, apturēt līguma izpildi. ES fondu vadības likumā un no tā izrietošajos valdības noteikumos atbildīgajām un sadarbības iestādēm noteiktas tiesības kontrolēt un vadīt līguma izpildi, piemērot finanšu korekcijas par neatbilstoši veiktām izmaksām ES fondu līdzfinansētā projektā, ir iespējas arī apturēt līguma izpildi, aizturot Valsts kases maksājumus projekta finansēšanai.

ES fondu piešķiruma mērķi tiek noteikti ES fondu plānošanas dokumentos (2017. -2013. gadā- Vienotajā stratēģiskajā ietvardokumentā, Darbības programmās un to papildinājumos, kā arī normatīvajos aktos; 2014. -2020. gadā - Partnerības līgumā, Darbības programmā, kā arī normatīvajos aktos). Noteiktie mērķi saistāmi ar sabiedrības labumu. ES fondu piešķirums saistāms ar uzlabojumiem darba tirgū, sociālajā aprūpē, izglītībā un zinātnē, valsts pārvaldē un citās jomās, kas saistāmas ar sabiedrības labumu. Līguma mērķa saikne ar publiski tiesiskajiem pienākumiem noteikts kā viens no kritērijiem iepriekš minētajā Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumā, lai līgumu atzītu par piederīgu publisko tiesību jomai.

Iztīrājamā jautājuma kontekstā būtiskus secinājumus izvirzījis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments arī 2009. gada 16. februāra lēmumā lietā Nr. SKA-69/2009. Minētajā lēmumā tiesa atzinusi, ka administratīvi tiesiskās attiecības starp iestādi un privātpersonu, piešķirot tai subjektīvās tiesības saņemt stipendiju, tiek nodibinātas ar stipendiju piešķiršanas komisijas lēmumu. Augstākās izglītības iestāde, noslēdzot līgumu par stipendijas saņemšanu, vairs nedibina ar personu ne jaunas publiski tiesiskās, ne jaunas privāttiesiskās attiecības, bet pēc būtības papildina administratīvā akta – lēmuma par stipendijas piešķiršanu – saturu. Tā kā līgums par kredītam pielīdzinātās stipendijas saņemšanu ir paredzēts kā palīdzinstruments stipendijas saņemšanas procedūrā, līgums par šādas stipendijas saņemšanu ir **administratīvais līgums. Tādējādi jautājums par tā izpildi ir skatāms administratīvā procesa kārtībā.**

Minētos secinājumus pēc analogijas var attiecināt arī uz ES fondu piešķiruma komisijas lēmuma - administratīvā akta tālāku noformējumu administratīvajā līgumā. Savukārt Ekonomikas ministrija savā priekšlikumā Finanšu ministrijai norāda, ka līgums par projekta īstenošanu nav uzskatāms par publisko tiesību līgumu un ir atbalstāma līdzšinējā divpakāpju teorijas ietvaros izstrādātā projektu īstenošanas kārtība, turpmāk tekstā norādīto apsvērumu dēļ.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 12. pants noteic, ka publisko tiesību līgumu valsts pārvaldes jomā slēdz piekritīgā iestāde likumā noteiktajā kārtībā, lai nodrošinātu valsts pārvaldes funkciju efektīvu izpildi. Līdz ar to ir

būtiski izvērtēt, vai līgums, kas noslēgts par projekta īstenošanu, nodrošina valsts pārvaldes funkciju efektīvu izpildi.

Ekonomikas ministrija piekrīt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta praksē paustajam viedoklim, ka, lai noteiktu, vai konkrētajā gadījumā līgums uzskatāms par publisko tiesību līgumu vai privāto tiesību līgumu, ir būtiski vērtēt līguma saturu, nevis tā nosaukumu. Senāts ir atzinis, lai nošķirtu publisko tiesību līgumu no privāttiesiska līguma, izšķirošais ir līguma priekšmets, kam jābūt publisko tiesību jomā, līguma kopējais raksturs un tajā ietvertie svarīgākie punkti. Senāts arī norādījis, ka svarīgi ir novērtēt līguma mērķi, skaidrojot, ka publisko tiesību līgumu mērķis būs efektīva valsts pārvaldes funkciju veikšana un sabiedrības labuma nodrošināšana. Līguma priekšmeta analīzes kontekstā Senāts skaidrojis, ka publisko tiesību līguma nošķiršanai no privāttiesību līguma jāvērtē, vai līguma priekšmetam ir cieša sasaiste ar publiski tiesiskajām tiesībām un pienākumiem. Papildus Senāts norādījis, ka publisko tiesību līguma saturu var raksturot arī tas, ka līgumā vienam līdzējam tiek paredzētas tiesības kontrolēt vai vadīt līguma izpildi, piemērot sankcijas, apturēt līguma izpildi, to vienpusēji grozīt. Citviet Senāts kā līguma publiskā rakstura pazīmi atzinis to, ka līguma saturu lielā mērā noteic tiesību normas (proti, līgumslēdzējiem nav plašas izvēles iespējas līguma nosacījumu noteikšanā), savukārt citā lietā Senāts uzsvēris: tas, ka atsevišķu kāda līguma sastāvdaļu noteikšanas kārtība var būt imperatīvi reglamentēta tiesību normās, pats par sevi šādu tiesisko attiecību nodibināšanu nepadara par publisko tiesību jomai piederošu. Attiecībā uz administratīvo līgumu Senāta praksē atrodama arī atziņa, ka, lai noteiktu, vai attiecīgais līgums ir privāttiesisks vai administratīvais līgums, ir jāatbild uz jautājumu, vai konkrētajā gadījumā bija iespējams šo līgumu aizstāt ar administratīvo aktu. Ja tas ir iespējams, līgums atzīstams par administratīvo līgumu.

Juridiskajā literatūrā nostiprināts arī princips, kas nošķir publisko no privāttiesiskā līguma ar līguma priekšmetu – ar līgumu regulētais jautājums, proti, vai tas ir vērst uz publiski tiesisku attiecību dibināšanu, grozīšanu vai izbeigšanu.

Ekonomikas ministrija norāda, ka ar konkrēto līgumu par projekta īstenošanu vairs netiek nodibinātas, grozītas vai izbeigtas attiecības, bet divpakāpju teorijas ietvaros atrunāta kārtība, kādā tiks īstenots projekts, cita starpā līgumā par projekta īstenošanu iekļaujot imperatīvas prasības, kas finansējuma saņēmējam ir jāievēro projekta īstenošanā.

Vienlaikus Ekonomikas ministrija norāda, ka Latvijas juridiskajā telpā nav vienotas izpratnes par publisko tiesību un privāto tiesību līguma nošķiršanu. To apliecina dažādās Augstākās tiesas Senāta prakses, proti, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments ir atzinis, ka līgums, kas noslēgts ar Izglītības un zinātnes ministrijas Studiju fondu par kredīta piešķiršanu, atzīstams par administratīvo līgumu, savukārt Senāta

Civillietu departaments vairākās lietās analoģu līgumu atbilstoši divpakāpju teorijai atzina par privāto tiesību līgumu. Līdz ar to ES fondu jomā, ņemot vērā, iepriekšējo plānošanas periodu pieredzi, ir jāvienojas par vienotām pazīmēm, kas skaidro līguma par projekta īstenošanu juridisko dabu, proti, jāvienojas vai līgums par projekta īstenošanu tiek slēgts ar mērķi efektīvāk īstenot valsts pārvaldes funkcijas vai arī ar mērķi atrunāt finansējuma piešķiršanas kārtību finansējuma saņēmēja projektam, kas cita starpā var veicināt tā saimnieciskās darbības attīstību.

Pamatojoties uz augstāk norādīto, Ekonomikas ministrija norāda, ka ES fondu jautājumos starp sadarbības/atbildīgo iestādi un finansējuma saņēmēju pastāv publiski tiesiskās attiecības divpakāpju teorijas pirmajā posmā, proti, izdodot administratīvo aktu, saskaņā ar kuru tiek atzīta projekta iesnieguma atbilstība vērtēšanas kritēriju prasībām un tiek nodibinātas starp pusēm publiski tiesiskās attiecības, kuras ir pakļautas administratīvajai kontrolei. Līdz ar to divpakāpju teorijas pirmā pakāpe nodrošina publiski tiesisko pienākumu īstenošanu, kas izriet no Eiropas Savienības dibināšanas līgumā iekļautajiem principiem ar ES fondu palīdzību dalībvalstīm nodrošināt Eiropas Savienības harmonisku, līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību (Eiropas Savienības dibināšanas līguma 174. un 175. pants) un uzskatāms, ka līguma priekšmets vairāk nav šo attiecību dibināšana, bet gan brīvprātīga projekta īstenošana.

Ekonomikas ministrija norāda, ka nav šaubu, ka arī noslēgtais līgums starp finansējuma saņēmēju un sadarbības iestādi pašos pamatos satur mērķi nodrošināt sabiedrības intereses, proti, samazināt ekonomiskās, sociālās un teritoriālās atšķirības, tomēr attiecīgajā gadījumā ir būtiski norādīt, ka starp pusēm nepastāv subordinācijas attiecības, proti, finansējuma saņēmējam ir izvēles iespējas slēgt līgumu par projekta īstenošanu un saņemt ES fondu finansējumu, kā arī projekta īstenošana nav atkarīga no sadarbības iestādes rīcības, bet gan finansējuma saņēmēja darbībām.

Tādejādi ministrija uzskata, ka līdz šim piemērotais divpakāpju teorijas princips ir elastīgāks projekta īstenošanai un nodrošina iespēju pusēm savstarpēji vienoties par projekta īstenošanu, jo finansējuma saņēmējam piemīt izvēles iespējas projekta īstenošanā, proti, finansējuma saņēmējam ir iespējams izvēlēties, ar kādām darbībām tiks sasniegts projektā plānotais mērķis, proti, finansējuma saņēmējam ir iespējams izstrādāt projektu atbilstoši savām vajadzībām. Turklāt jānorāda, ka finansējuma saņēmēju (Ekonomikas ministrijas īstenojamajās aktivitātēs) mērķis ir vērsts uz saimnieciskās darbības veikšanu, kas nav tieši saistīta ar valsts pārvaldes funkciju īstenošanu. Civiltiesiskā līgumu ietvaros puses vienojas par konkrētu pušu saistību un pienākumu izpildi, dodot tiesības finansējuma saņēmējam vienpusēji atkāpties no līguma nosacījumiem, savukārt Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (turpmāk – LIAA) pienākums izmaksāt finansējuma saņēmējam finansējumu izriet no līgumā ietvertu nosacījumu izpildes. Līdz ar to līgums par projekta

īstenošanu balstīts uz privātautonomijas principu – finansējuma saņēmēja rīcības brīvība pieļaujama tiktāl, ciktāl to neierobežo spēkā esošās tiesību normas un līgumā iekļautie nosacījumi.

Ekonomikas ministrija norāda uz divpakāpju teorijas priekšrocībām, ņemot vērā līdzšinējo plānošanas periodu pieredzi.

Līguma aizstāšana ar administratīvo aktu (Lauku atbalsta dienesta piemērotā prakse) nav atbalstāma un elastīga attiecīgā uz ilgtermiņa projektu īstenošanu, proti, aktivitātēs kā kompetences centri, biznesa inkubatori, klasteri projektu īstenošana nav saistīta ar vienas vai vairāku iekārtu iegādi, bet gan vairāku ilgtermiņa darbību kopu. Projekta īstenošanas ietvaros regulāri tiek veikti grozījumi projektā, tādejādi gadījumā, ja attiecīgo jautājumu risina tikai ar administratīvo aktu, tad par katru no ierosinātajiem grozījumiem ir jāpieņem administratīvais akts, kuru finansējuma saņēmējam tālāk ir tiesības apstrīdēt un pārsūdzēt, kas var radīt lielus birokrātisko šķēršļus, tai skaitā palielināt noslodzi administratīvajām tiesām. Šobrīd spēkā esošais regulējums ļauj elastīgāk veikt grozījumus līgumos, savukārt gadījumos, ja finansējuma saņēmēji nepiekrīt šiem veiktajiem grozījumiem, viņiem ir tiesības savas aizskartās intereses aizstāvēt tiesā Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā.

Izskatot strīdus Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā, pusēm ir jāspēj pierādīt savu prasījumu pamatotību, proti, atbilstoši Civilprocesa likuma 10.panta pirmajai un otrajai daļai puses realizē savas procesuālās tiesības sacīkstes formā, savukārt sacīkstes notiek pusēm dodot paskaidrojumus, iesniedzot pierādījumus [..]. Administratīvajā procesā tiesā atbilstoši Administratīvā procesa likuma 107. pantam darbojas objektīvās izmeklēšanas princips, proti, objektīvās izmeklēšanas princips paredz tiesas pienākumu lietas ietvaros noskaidrot objektīvo patiesību un nodrošināt pierādījumu pietiekamību neatkarīgi no tā, vai procesa dalībnieki ir vai nav tiesu informējuši par visiem lietas pareizai izspriešanai būtiskiem apstākļiem un ir vai nav sagādājuši pietiekami daudz pierādījumus. Savukārt Administratīvā procesa likuma 150.pants nosaka, ka iestādei jāpierāda tie apstākļi, uz kuriem tā atsaucas kā uz savu iebildumu pamatojumu, arī pieteicējam atbilstoši savām iespējām jāpiedalās pierādījumu savākšanā, gadījumā, ja šie pierādījumi nav pietiekami, tiesa savāc tos pēc savas iniciatīvas.

Attiecīgo strīdus risināšanas kārtībā starp procesiem ir konstatējamas būtiskas atšķirības, proti, gadījumā, ja iestāde, veicot projekta uzraudzību konstatē, ka finansējuma saņēmējs projekta ietvaros ir piedzīvojis būtiskas pārmaiņas, administratīvā procesa ietvaros tai ir jāpierāda attiecīgais negatīvais fakts, savukārt finansējuma saņēmējs var neiesniegt pierādījumus, ka sadarbības/atbildīgās iestādes sniegtais vērtējums nav korekts, jo tiesai būs pienākums izvērtēt nevis pēc būtības, vai projekts ir piedzīvojis būtiskas pārmaiņas, bet gan vai sadarbības/atbildīgā iestāde ir tiesiski pamatojusi savu administratīvo aktu un ievērotas materiālo un procesuālo tiesību normas. Līdz

ar to sadarbības/atbildīgajām iestādēm ir jāiegūst neapstrīdams pierādījumu apmērs, lai pieņemtu lēmumu par finansējuma atgūšanu. Savukārt strīdus risinot atbilstoši civiltiesiska līguma nosacījumiem, starp pusēm pastāv sacīkstes princips, kā ietvaros ne tikai iestādei ir jāsniedz savi pierādījumi, uz kuriem tā pamato savu rīcību, bet arī finansējuma saņēmējam ir jāpierāda šo apstākļu neesamība. Līdz ar to finansējuma saņēmējs strīdus risinās Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā tikai gadījumā, ja tā rīcībā būs pietiekami pierādījumi, kā savu prasījumu pamatot un pierādīt sadarbības/atbildīgās iestādes rīcības nepamatotību.

Ekonomikas ministrija piekrīt, ka divpakāpju teorijas ietvaros lēmums par projekta iesniegumu apstiprināšanu ir pakļauts administratīvās tiesas kontrolei, jo attiecīgajā pakāpē tiek izvērtēta projekta atbilstība normatīvo aktu prasībām – kritērijiem, proti, vai ar konkrēto projektu tiks sasniegts aktivitātēm plānotais mērķis, savukārt otrā pakāpē atbilst civiltiesiska darījuma pazīmēm.

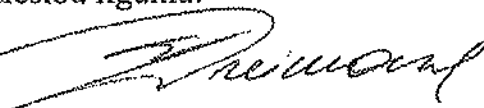
Papildus Ekonomikas ministrija norāda, ka likumprojektā („Eiropas Savienības fondu un Kohēzijas fonda vadības likums” par ES fondu vadību 2014. – 2020. gadā) svītrojama iespēja lēmumu par piešķirtā finansējuma atgūšanu pieņemt Administratīvā procesa likuma paredzētajā kārtībā, jo attiecīgā iespēja rada neviennozīmīgu izpratni par līguma juridisko dabu, kā arī piespiedu izpildes instruments nepalielina iespējas atgūt finansējumu, ņemot vērā, ka no ES fondu līdzekļiem, tai skaitā arī Kohēzijas fonda līdzekļiem iegādātās iekārtas pārsvarā ir nodrošinātas par labu citu saistību izpildei un piespiedu izpildes procesu var vērst tikai uz finansējuma saņēmēja īpašuma, kas brīvs no citiem nodrošinājumiem (kā liecina LIAA prakse šāda piedziņa faktiski nav iespējama).

Arī Centrālā finanšu un līgumu aģentūra uzskata, ka būtu saglabājama līdzšinējā divpakāpju sistēma projektu ciklā, proti - administratīvais process līdz līguma noslēgšanai, bet līguma īstenošana - atbilstoši civilprocesam.

Vienlaikus Valsts kanceleja vērs Tieslietu ministrijas uzmanību uz apstākli, ka arī publiskajā telpā ir izskanējis viedoklis, ka ES fondu piešķiruma līgums, ja tas slēgts ar privātpersonu, uzskatāms par publisko tiesību līgumu. Piemēram, skatīt žurnāla „Jurista Vārds” 2012. gada 27. marta izdevumu.

Ņemot vērā iepriekšminētos apstākļus, Valsts kanceleja lūdz Tieslietu ministriju līdz 2013. gada 17. jūnijam sniegt viedokli, vai ES fondu piešķiruma līgums, ja tas slēgts ar privātpersonu, uzskatāms par civiltiesisku līgumu vai arī par publisko tiesību līgumu.

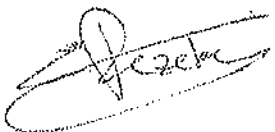
Valsts kancelejas direktore

E. Dreimane

31.05.2013

Edgars Rezebergs, 67082913
edgars.rezebergs@mk.gov.lv

H. Beitelis
H. Beitelis
31.05.2013.

7

Nosūtīts elektroniski

2013.gada 31. 05.

I. Kapriore

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESLIETU MINISTRIJA

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536; tālrunis: 67036801, 67036716, 67036721
Fakss: 67210823, 67285575; e-pasts: tm.kanceleja@tm.gov.lv

21-06-2013

Nr.

6-10/2445^{Rīga}

Uz 31.05.2013. Nr. 551-1/30

Valsts kancelejai

Viedoklis par Eiropas Savienības fondu piešķiruma līguma juridisko statusu

Tieslietu ministrijā 2013. gada 31. maijā saņemta Valsts kancelejas vēstule, kurā lūgts sniegt viedokli, vai Eiropas Savienības fondu piešķiruma līgums, ja tas slēgts ar privātpersonu (turpmāk – piešķiruma līgums), uzskatāms par civiltiesisku līgumu vai arī par publisko tiesību līgumu. Izvērtējot Valsts kancelejas vēstulē sniegtos apsvērumus un spēkā esošo normatīvo regulējumu, Tieslietu ministrija sniedz šādu viedokli:

Atbilstoši kontinentālās Eiropas tiesību lokā valdošajai izpratnei publiskajām un privātajām tiesībām ir principiāla atšķirība izejas punktā un funkcijās. Privāttiesības izriet no indivīda privātautonomijas, un to pamatuzdevums ir regulēt darījumu tiesības, kā arī nolīdzināt starp privātpersonām radušos vai potenciālus konfliktus. Publiskajās tiesības valsts ir kā „virkkundzības” objekts un kalpo kā pamatojums un aprobežojums valsts pilnvarām (*Maurer H. Allgemeines Verwaltungsrecht. 15. Auflage. München: Verlag C.H. Beck, 2004, z. 48, Rn. 13.*)

Tiesību zinātnē ir atzīts, ka publiskās tiesības regulē valsts iekšējo struktūru un tās „ārējās” attiecības starp valsti, no vienas puses, un indivīdu (fizisku vai juridisku personu), no otras puses. Publisko tiesību uzdevums demokrātiskā valstī ir sabalansēt indivīda un sabiedrības intereses, vienlaicīgi nodrošinot indivīdu pret neattaisnotu valsts iejaukšanos viņa brīvībā un garantējot indivīda vienlīdzīgas tiesības uz kvalitatīviem valsts pakalpojumiem (visplašākajā nozīmē). Lai to varētu sasniegt, indivīdam vienpusēji ir jāpakļaujas valsts rīkojumiem. Tātad starp valsti un indivīdu pastāv pakļautības (subordinācijas) attiecības. Privāttiesības turpretim regulē attiecības starp diviem indivīdiem. Privāto tiesību uzdevums ir nodrošināt divu brīvu un vienlīdzīgu indivīdu savstarpēji saskaņotu un abpusēji izdevīgu rīcību. Tādēļ privātās tiesības balstās un privātautonomijas principu, kas nosaka, ka neviens nav pakļauts otram (atšķirībā no publiskajām tiesībām, kur indivīds ir pakļauts valstij) un tiesiskās attiecības ar citiem indivīdiem, savstarpēji vienojoties, var veidot brīvi, pēc saviem ieskatiem (publisko tiesību jomā valsts turpretim ir saistīta ar cilvēktiesībām un citiem principiem, kas nepieļauj, ka valsts savu „pārākumu” pār indivīdu izmanto pēc saviem ieskatiem, patvaļīgi) (*Levits E. Par administratīvā procesa vietu un funkcijām Latvijas tiesību sistēmā. Jurista Vārds, 1998. gada 19. marts, Nr. 10/11.*)

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta praksē, pievienojoties juridiskajā literatūrā paustajam viedoklim, atzīts, ka, lai nošķirtu publisko tiesību līgumu no privāttiesiska līguma, izšķirošais ir līguma priekšmets, kam jābūt publisko tiesību jomā, līguma kopējais raksturs un tajā ietvertie svarīgākie punkti. Svarīgi ir novērtēt arī līguma mērķi (publisko tiesību līgumu mērķis – efektīva valsts pārvaldes funkciju veikšana un sabiedrības labuma iegūšana)

un konstatēt, vai eksistē cieša sasaiste ar publiski tiesiskajām tiesībām un pienākumiem. Turklāt, ja ir šaubas, tad jāpieņem, ka publisko tiesību līgums ar privāttiesību elementiem kopumā aplūkojams kā publisko tiesību līgums. Publisko tiesību līguma saturu var raksturot arī tas, ka līgumā vienai pusei tiek paredzētas tiesības kontrolēt vai vadīt līguma izpildi, piemērot sankcijas, apturēt līguma izpildi, to vienpusēji grozīt (*Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 15. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-365 11.2. punkts*).

Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likuma 19. panta pirmajā daļā noteikts, ka atbildīgās iestādes vai sadarbības iestādes vadītājs pieņem lēmumu par Eiropas Savienības fonda projekta iesnieguma apstiprināšanu, apstiprināšanu ar nosacījumu vai noraidīšanu. Saskaņā ar šā panta otro daļu lēmumu par Eiropas Savienības fonda projekta iesnieguma apstiprināšanu pieņem, ja tas atbilst Eiropas Savienības fondu projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem un Eiropas Savienības fonda aktivitātes projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros ir pieejams finansējums projekta īstenošanai. Kā izriet no Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likuma un uz tā pamata izdotajiem Ministru kabineta noteikumiem (skat., piemēram, 2013. gada 21. maija noteikumu Nr. 280 „Noteikumi par darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājuma 2.3.2.2.2. apakšaktivitāti „Atbalsts ieguldījumiem ražošanas telpu izveidei vai rekonstrukcijai” 54. punktu), pēc projekta iesnieguma apstiprināšanas tiek slēgts līgums par projekta īstenošanu (piešķiruma līgums). Piešķiruma līgumā iekļaujamie jautājumi tiek regulēti Ministru kabineta noteikumos par attiecīgo darbības programmas papildinājumā norādīto Eiropas Savienības fonda aktivitāti (skat., piemēram, Ministru kabineta 2013. gada 22. janvāra noteikumu Nr. 51 „Noteikumi par darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.1.1.1. aktivitātes „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai” otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanu” 8.1. apakšpunktu, 64. punktu). Tā, piemēram, piešķiruma līgumā jāparedz projekta īstenošanas prasības finansējuma saņēmējam saskaņā ar normatīvajiem aktiem par Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadību, īstenošanu un īstenošanas uzraudzību.

Piešķiruma līguma priekšmets ir Eiropas Savienības fonda projekta īstenošana. Citiem vārdiem sakot, piešķiruma līgums noteic kārtību, kādā tiek īstenots Eiropas Savienības fonda projekts. Eiropas Savienības fondu līdzekļi nav privāttiesiskās apgrozības priekšmets, tos nevar izmantot jebkurš pēc saviem ieskatiem. Eiropas Savienības fondu līdzekļu izmantošanas kārtība, piemēram, attiecināmo izmaksu noteikšana, maksājumu apturēšana, ir noteikta ārējos normatīvajos aktos. Tādējādi, Tieslietu ministrijas ieskatā, Eiropas Savienības projekta īstenošana ir publiski tiesiska.

Vērtējot piešķiruma līguma priekšmetu, ir nepieciešams noskaidrot, vai līgumā regulētais jautājums ir vērst uz publiski tiesisku attiecību dibināšanu, grozīšanu vai izbeigšanu (*Višķere I. Publisko tiesību līgumi un to kontrole administratīvā procesa kārtībā. Jurista Vārds, 2009. gada 3. februāris, Nr. 5(558)*). Šā mērķa sasniegšanai ir izmantojamas publisko un privāto tiesību nošķiršanas teorijas.

Saskaņā ar interešu teoriju publiskās un privātās tiesības tiek nošķirtas pēc intereses, kas saistās ar normas saturu: ja tiesību norma ar savu regulējošo saturu kalpo atsevišķu personu interesēm, viņa pieder privātajām tiesībām, ja vispārības interesēm, tad viņa pieskaitāma publiskajām tiesībām (*Dišlers K. Ievads administratīvo tiesību zinātnē. Rīga: Tiesu namu agentūra, 2002, 63. lpp.*). Piešķiruma līgums tiek slēgts Eiropas Savienības fonda projekta ietvaros. Tātad tam jāīsteno Eiropas Savienības fondu mērķis. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 174. un 175. pantu Eiropas Savienības fondu mērķis ir mazināt būtiskas dažādu reģionu attīstības līmeņa atšķirības un vismazāk attīstīto reģionu atpalcību. Atbilstoši Padomes regulas Nr. 1083/2006 3. panta 2. punktam Kopienas finanšu instrumenti dod ieguldījumu šādu trīs mērķu sasniegšanā:

a) konverģences mērķis ir paātrināt vismazāk attīstīto dalībvalstu un reģionu konverģenci un uzlabot izaugsmes un nodarbinātības apstākļus, palielinot un uzlabojot kvalitāti ieguldījumam fiziskajos resursos un cilvēkkapitālā, attīstot inovāciju un uz zināšanām balstītu sabiedrību, spēju

pielāgoties ekonomiskajām un sociālajām pārmaiņām, aizsargājot un uzlabojot vidi un uzlabojot administratīvo efektivitāti. Šis mērķis ir fondu prioritāte;

b) reģionālās konkurētspējas un nodarbinātības mērķis ir ārpus vismazāk attīstītajiem reģioniem stiprināt reģionu konkurētspēju un pievilcību, kā arī nodarbinātību, prognozējot ekonomiskās un sociālās pārmaiņas, tostarp pārmaiņas, kas saistītas ar tirdzniecības liberalizāciju, palielinot un uzlabojot kvalitāti ieguldījumam cilvēkkapitālā, attīstot inovāciju un uz zināšanām balstītu sabiedrību, uzņēmējdarbību, aizsargājot un uzlabojot vidi, uzlabojot darba ņēmēju un uzņēmumu pieejamību un pielāgošanās spējas un attīstot iekļaujošus darba tirgus; un

c) Eiropas teritoriālās sadarbības mērķis ir stiprināt pārrobežu sadarbību ar kopēju vietēju un reģionālu ierosmju palīdzību, stiprināt starpvalstu sadarbību ar tādu darbību palīdzību, kas veicina integrētu teritoriālu attīstību saistībā ar Kopienas prioritātēm, un stiprināt starpreģionu sadarbību un pieredzes apmaiņu atbilstīgajā teritoriālajā līmenī.

No minētajām normām secināms, ka Eiropas Savienības fondu un to ietvaros slēgto līgumu mērķis ir sabiedrības labklājības, tādā publisko interešu veicināšana. Eiropas Savienības fondu finansējuma piešķiršana konkrētai privātpersonai – lai arī labvēlīgi var ietekmēt šīs privātpersonas materiālo stāvokli, kopumā ir vērsta uz sabiedrības interešu ievērošanas sekmēšanu.

Tāpat piešķiruma līgums tiek slēgts ar mērķi noteikt kārtību, saskaņā ar kuru Eiropas Savienības fondu līdzekļi un valsts līdzekļi tiktu izmantoti atbilstoši apstiprinātajam projekta iesniegumam, tiesiski un lietderīgi. Tādējādi, raugoties no šāda aspekta, piešķiruma līgums aizsargā sabiedrību no publisko līdzekļu nepamatotas izlietošanas un ir vērsts uz sabiedrības interešu ievērošanu.

Publisko tiesību līguma gadījumā, kur pastāv līdztiesīgas attiecības, pakļautības (virskundzības) jeb subordinācijas teorija nav efektīva (*Vildbergs H.J., Krasts V. Salīdzinošās administratīvās tiesības. Lietas un risinājumi. Otrais, pārstrādātais un papildinātais izdevums. Rīga: Latvijas Universitāte, 2002, 11. lpp.*), tādēļ piešķiruma līgums subordinācijas teorijas ietvaros nav vērtējams.

Saskaņā ar subjektu teoriju tiesības nošķir pēc tā, kas un uz kāda tiesību pamata darbojas. Pie publiskajām pieskaita tās tiesību normas, kas piešķir tiesības un pienākumus tikai valstij vai citiem valsts varas subjektiem. Pie privātām tiesībām pieder tās tiesību normas, kas attiecas uz jebkuru (*Paine F.J. Vācijas vispārīgas administratīvās tiesības (ceturtais pārstrādātais izdevums). Vācijas Administratīvā procesa likums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 36. lpp.*). 20. gadsimta septiņdesmitajos gados vācu zinātnieki šo teoriju pārveidoja (tā saucamā modificētā subjektu teorija), norādot, ka noteicošais nav tas, vai norma attiecas tikai uz „virskundzības” nesējiem, bet gan tas, vai norma paredz šim virskundzības nesējam darīt kaut ko tādu, ko var darīt tikai virskundzības nesējs, nevis katrs (*Vildbergs H.J., Krasts V. Salīdzinošās administratīvās tiesības. Lietas un risinājumi. Otrais, pārstrādātais un papildinātais izdevums. Rīga: Latvijas Universitāte, 2002, 12. lpp.*).

Piešķiruma līguma gadījumā būtiski ir tas, ka atbilstoši Padomes regulas Nr. 1083/2006 12. pantam dalībvalstis ir atbildīgas par darbības programmu īstenošanu attiecīgajā teritoriālajā līmenī saskaņā ar katras dalībvalsts institucionālo kārtību. Regulas 42. panta 1. punktā noteikts, ka dalībvalsts vai vadošā iestāde var uzticēt daļu darbības programmas pārvaldīt un īstenot vienai vai vairākām dalībvalstis vai vadošās iestādes norīkotām starpniekinstitūcijām, tostarp vietējām iestādēm, reģionālās attīstības struktūrām vai nevalstiskām organizācijām, saskaņā ar vienošanos, ko noslēdz starp dalībvalsti vai vadošo iestādi un šo minēto institūciju. No minētajām normām secināms, ka valstij ir noteiktas ekskluzīvas tiesības īstenot Eiropas Savienības fondu darbību un valsts ir atbildīga par Eiropas Savienības fondu darbības īstenošanu. Slēdzot piešķiruma līgumu, valsts īsteno savu ekskluzīvo kompetenci. Tādējādi, raugoties no subjektu teorijas viedokļa, piešķiruma līgums uzskatāms par iestādes darbību publisko tiesību jomā.

Nemot vērā izklāstītos apsvērumus, piešķiruma līgums ir atzīstams par publisko tiesību līgumu. Šis secinājums neliedz publisko tiesību līgumā ietvert civiltiesiskam līgumam

raksturīgus noteikumus, ciktāl tas nav pretrunā normatīvajiem aktiem un publiskā līguma būtībai. Tiesību zinātnē ir atzīts, ka nepareizs ir priekšstats, ka publisko tiesību līgums ir pilnīgi kas cits nekā privāttiesisks līgums. Publisko tiesību elementi tikai papildina un modificē privāttiesisko līgumu un tā noslēgšanas apstākļus; šāds „papildināts un modificēts” līgums tad ir publisko tiesību līgums (*Levits E. Valsts pārvaldes iekārtas likuma koncepcija. Latvijas Vēstnesis, 2002. gada 26. jūnijs, Nr. 95*).

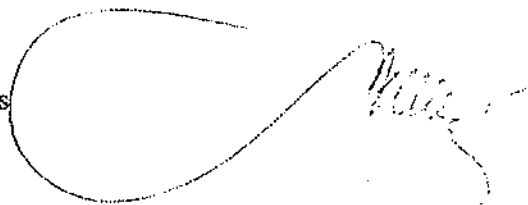
Papildus ir jāņem vērā, ka atkarībā no tā, vai iestāde ir rīkojusies publisko vai privāto tiesību jomā, ir atkarīgs arī:

1) kurai tiesai ir piekritīga konkrētā strīda risināšana; publisko tiesību strīdi parasti tiek risināti administratīvajās tiesās;

2) kādā kārtībā tiks skatīts jautājums par to zaudējumu atlīdzību, ko nodarījusi valsts pārvaldes iestāde;

3) kādā kārtībā tiks risināts jautājums par konkrēta pienākuma piespiedu izpildi; administratīvā izpilde parasti ir iespējama tikai, lai īstenotu publisko tiesību prasījumus un pienākumus (*Paine F.J. Vācijas vispārīgas administratīvas tiesības (ceturtais pārstrādātais izdevums). Vācijas Administratīvā procesa likums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 34. lpp.*). Tajā pašā laikā Tieslietu ministrija norāda, ka tiesisko attiecību piederība publisko vai privāto tiesību jomai nenozīmē, ka strīdu izskatīšanas kārtībai obligāti jābūt tāda pašai, kāda noteikta vairumam attiecīgo tiesisko attiecību. Kā secinājusi Satversmes tiesa, Satversmes 92. panta pirmais teikums nekādā veidā nereglamentē to, kura procesa (administratīvā procesa, civilprocesa vai kriminālprocesa) kārtībā izskatīt kādu lietu. Likumdevējam, pieņemot attiecīgos procesa likumus, ir rīcības brīvība noteikt gan procesa veidu vispār, gan arī to, kādas lietas izskatīs konkrētā procesa kārtībā. Tomēr likumdevēja rīcības brīvība nav absolūta, proti, tās robežas noteic lietderības apsvērumi un tiesību uz taisnīgu tiesu būtība. Izraudzītajam procesa veidam ir jāļauj izskatīt konkrēto lietu pēc iespējas atbilstoši un efektīvi, aptverot ļoti daudzus procesuālos jautājumus (piemēram, tiesvedības uzsākšana, pierādīšanas pienākums, tiesas specializācija un spēja izspriest šādas lietas, pagaidu tiesas aizsardzības piemērošanas iespēja). Tāpat nepieciešams ņemt vērā, ka procesa veids, kurā izskata attiecīgās lietas, nedrīkst liegt personai tiesības uz taisnīgu tiesu pēc būtības vai būtiski ierobežot personas tiesības aizstāvēt savas tiesības (*Satversmes tiesas 2006. gada 14. marta sprieduma lietā Nr. 2005-18-01 16.2., 16.3. punkts*). Tādējādi, izvērtējot piešķiruma līguma juridisko dabu, nepieciešams papildus izvērtēt, kāda procesa ietvaros ir izskatāmi no piešķiruma līguma izrietošie strīdi.

Valsts sekretāra vietniece
tiesību politikas jautājumos

L. Medina